

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի է, կես տարվանը 6 ռուբլի:
Առանձին համարները 7 կոպեկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմյան խմբագրատան մեջ:

Մեր հասցեն. Тифлисъ. Редакция «Мшакъ».
կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».

Խմբագրությունը բաց է առաւօտուն 10—2 ժամ
(բացի կիրակի և առաւօրե ժամը):

Ցայտարարությունը ընդունվում է առանձին լեզուով:

Ցայտարարությունների համար վճարում են
խրաբանչուր բառին 2 կոպեկ:

ՆԵՐԿԱՅ 1890 ԹԻԱԿԱՆԻՆ

„ՄՇԱԿ“

ԴՐԱՎԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՐԱԿՈՐ

Հրատարակվում է Թիֆլիսում, նոյն դիրքով և նոյն պրոպրիետարով: Մեր ստանում ենք սեփական ձեռագրերը:
«ՄՇԱԿ» տարեկան գինը 10 ռուբլի է, կես տարվանը 6 ռուբլի:
Գրվել «ՄՇԱԿ» կարելի է ՌՄԲԱԿԱՍՏԱՆԸ (Բարսեղյան և Բաղդասարյան փողոցների մոտ) և թանկագին տանը):
Կայսերական ռուսիայի լեզուների «ՄՇԱԿ» գրվելու համար պետք է դիմել հետևյալ հասցեով: ТИФЛИСЪ, Редакция газеты «МШАКЪ», իսկ արտասահմանից. Tiflis, Rédaction du journal arménien «MSCHAK»:

ԲՈՎԱՆԳԱՎՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսիայի ազգայնականության թիվ նուագիտը:
—ՆԵՐԿԱՅ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Նամակ Ախալցխայից, Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱԲԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Մատաղ սերունդի կրթությունը. Լուրեր Կ. Պոլսից. Արտաքին լուրեր.—ՀԵՌԱԿՈՒՆԵՐ.—ԲՈՐՍԱ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—ԲԱՆԱՍՏԱՆԿԱՆ. Միասնական արդիւնաբերությունը:

ՖՐԱՆՍԻԱՅԻ ԱԶԳԱՅՆԱԿՈՒԹԵԱՆ ԹԻՎ ՆՈՒԱՆՆԵՐ

Միջոցով ուրիշ երկրներում ազգայնականության թիվը հետզհետե աճում է, թեև անհասարակ կերպով, յայտնի է որ ֆրանսիայի ազգայնականության թիվը հետզհետե նուազում է, կամ գոնե չէ աճում: Այդ է մասամբ պատճառը, որ ուրիշ երկրական ազգերը, ինչպես անգլիացիք և մանաւանդ

գերմանացիք, հակում ունեն դեպի գաղթականությունը, այն ինչ ֆրանսիացիք ամենակիս ընդունակ չեն հաստատել գաղթականությունը:

Ֆրանսիայի ազգայնականության թիվը նուազելը վաղուց է արդեն որ դրանցում է ֆրանսիայի ամենայայնի մտածողներին, նրանք անգաղափար որոնում են այդ երկրների պատճառները և իրանց պարտաւորությունն են համարում առաջարկել միջոցներ ազգայնականության թիվ նուազման առաջն առնելու համար:

Այս օրերս բժշկապետ Լանիո (Lagneau) այդ խնդրի մասին մի գեղեցիկ արհեստագործ է բժշկական Ախալցխայի նիստում: Այդ գեղեցիկ արհեստագործը ազգայնականության ֆրանսիայում և առիթ տալից այլ և այլ վիճաբանություններին, ծնեցնելով մի ամբողջ գրականություն ազգայնականության թիվ նուազման պատճառների մասին: Վէճի մեջ մասնակցում են և բնագետ-

ներն ու բժիշկները, և իրաւաբանները, և տնտեսագետները, և աստուածաբանները, և մանկավարժներն ու բարոյագետները... Եւ նրանցից ամեն մէկը իր տեսակետից է նայում հարցի վրա, ազգայնականության նուազման այս կամ այն պատճառն է առաջ բերում, այս ու այն միջոցն է առաջարկում այդ կործանիչ հասարակական երկայթիւն դարման տալու համար...

Անթիլ, անհամար դրքեր և բրոշյուրներ են սկսել հրատարակվել, լրագրողներում բազմաթիւ յօդուածներ են երևացել այդ խնդրի առիթով: Լանիո բժշկապետի հոգաւոր գեղեցիկ և յետոյ: Գրողներից մինն առաջարկում է որ կրկին մոցնվի ֆրանսիայում կոպեկը ազգայնականության, այսինքն որ հայրը իրաւունք ունենայ կապել իր ամբողջ կարողությունը ոչ թէ իր բոլոր զաւակներին, այլ միայն աւագին և այսպիսով հաստատվի մայր օր առ ֆրանսիայում, ինչպես նա գոյություն ունի Անգլիայում, որպէս իր երկրի անշարժ կալուածները կտոր կտոր չը լինեն, անդադար բաժան բաժան չը լինեն հարուստ կալուածատիրոջ բազմաթիւ սերունդներին ձեռքում: Մի այլ գրող պահանջում է որ ֆրանսիական օրէնքները հեշտացնեն, այլապէս ֆրանսիական հպատակութիւնը ընդունելու: Մի երրորդն ասում է, որ ազգայնականութեան թիվ նուազման պատճառը կրօնական գաղափարներ, հաւատի թուլանալն է ֆրանսիայում և պահանջում է որ վերջ գրվի անհաւատութեան տարածմանը: Գործողներն առաջարկում է աշխատող, գիւղական և քաղաքացիական զինուորական բարձրագոյն, որպէս զի ազգայնականութեան թիվը շատանայ, աճի և այդպէս: Վերջապէս գտնվում են և այնպիսի գրողներ, որոնք ազգայնականության թիվ նուազման պատճառը ուղղակի վերագրում են նախախնա-

մութեան կամքին, և դրանից եղրակացնում են, ուրեմն, որ այդ երկայթիւ առաջն առնելը՝ մարդկային յոյժից վեր է...

Աւելորդ ենք համարում հակառակ այդ բոլոր կարծիքներին, բացի այն կարծիքից, որը ջանք է անում լուծել խնդիրը սոցիալական տեսակետից, ընդունելով որ ֆրանսիայի ազգայնականության թիվ նուազելու պատճառը աղքատութիւնն է: Ցայնայի է որ եւրոպական երկրներին ֆրանսիան ամենահարուստ երկրն է, մի երկիր, որը ամենից քիչ պարտ է աւրիա տուն: Այդ երկրի թէ դեղական և թէ քաղաքային աշխատող բանուր դասակարգը նուազելու աւելի լաւ դրութեան մէջ է, աւելի ապահոված է, քան եւրոպական որ և է ուրիշ երկրում: Եւ յայտնի է որ չքաւորներն են, բանուրներն են որոնք միշտ ունեն ամենաբազմամարդ ընտանիքներ, ամենից շատ երեխաներ: Միջոցով ֆրանսիայի բանուրի ընտանիքը բնաւորված է լինում բազմաթիւ զաւակներով: Ֆրանսիական ազգի միջին, և մանաւանդ բարձր, ունեւոր դասակարգի ընտանիքը մեծ մասամբ երկու զաւակ, շատ անգամ մի հատ զաւակ է ընծայում հասարակութեանը:

Ուրեմն, մեր կարծիքով խնդիրը ոչ թէ սոցիալական է և չը պէտք է ընելի սոցիալական տեսակետից, այլ բուն բարոյական է և պէտք է ընելի այն դասակարգականութեան, կրթութեան տեսակետից, որը տրվում է ֆրանսիական միջին և մանաւանդ բարձր դասակարգի անհատներին, գլխաւորապէս այդ դասակարգերի իգական մասին: Նուազում են անհատական արհեստագործի բանուր դասակարգի կրթութեան ներկայանում է մեզ որպէս բազմաթիւ ընտանիքի մօր մի կատարելաբար, ֆրանսիական ունեւոր դասակարգերի կա-

ԲԱՆԱՍՏԱՆԿԱՆ

ՄԻԱՌՈՏԻ ԱՐԴԻՒՆԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ցայնայի է, որ ծխախոտի մշակութիւնը գիւղատնտեսական արդիւնաւէտ ճիւղերից մէկը լինելով, մի և նոյնը կազմում է նաև պետական եկաւորի մի նշանաւոր աղբյուր, ուստի և նրա բարգաւաճումն անշուշտ պիտի դրաւել թէ հասարակական և թէ կառավարութեան ուշադրութիւնը: Վերջինս իրանից կախված միջոցներ չէ ինչպիսիք ծխախոտացաններին նպաստ ցոյց տալու, որոնց մէջ նշանաւոր տեղն է բռնում արտասահմանից ներմուծվելիք ծխախոտի վրա դրած բարձր մարքը (14 ռ. 40 կ. ոսկի), որով առաւելագոյն տեղա-

կան արդիւնաբերութեան պահանջը, արհեստը և արժողութիւնը սկսեց բարձրանալ:
Ամեն տեղ, որտեղ կլիման և հողը թոյլատրում էին, կարճ միջոցում սկսեցին փորձեր անել և շատ տեղերում մեծ աշողութիւն գտնել: Սա կայն չը նայելով այդ բոլոր յարաբերութիւններին, մասնաւորապէս վարպետների բացակայութեան պատճառով, ընտրի ծխախոտ արտադրելը շատ դժուարութիւններ էր նանդիւրում, ուստի և չը նայելով բարձր մարքին, տաճկական ծխախոտի ներմուծումը դարձեալ չարտնական էր դրաւել բանականութեամբ, թէ և համեմատաբար նախկինից քիչ: Հնազանդ ժողովուրդը սկսեց սովորել ինչպէս ստանալ են, «ծխախոտի լեզուն» և արեւացին յատկութիւնը, որով և աւելի չափաւորել տաճկական ծխախոտի գործածումն Ռուսաստանում, մինչև որ վրա հասան աւելի աշող հասնողները: Թիֆլիսում և Բաղդասարում մենապահաւորութիւնը կապաւով տրվեց ֆրանսիական մի ընկերութեան (Բէթմ), որը օգտվելով իր եղական

իրաւունքներից, սկսեց ճնշումն գործ դնել ծխախոտացանների վրա, կամայական գներ դնելով գիւղացու այդ աշխատանքի և տնտեսութեան այդ նշանաւոր աղբյուրի վրա: Գիւղատնտեսութեան միակ այդ բերքի մշակմամբ հաստատապէս պարագոյններ, տնտեսով իրանց անել դրութիւնը Թիֆլիսում, սկսեցին փրկութիւն որոնել Ռուսաստան գաղթելով: Նրանք արհեստին հմուտ լինելով, իսկոյն կարողացան գտնել յարմար տեղեր Հիւսիսային Կովկասում, Սև ծովի աղաւթ կողմերի և Սև ծովի միւս ափերի հողերի վրա: Դրանք, որ մեծ մասամբ յոյներ էին, ի վաղուց յետէ փորձված լինելով և լաւ հասկանալով հողի և արդիւնաբերելիք բերքի «լեզուն», սկսեցին շատ աշող կերպով արդիւնաբերել այդ բերքը նրա յատկութիւնը այնքան աշխատելով, որ թիւրքաւ լաւ ծխախոտի պահանջը Ռուսաստանի համար բաւականաչափ սահմանափակեցին, իսկ տեղական սպաւումը ընդլայնեցին:

Նրանց օգնում էր նաև, բացի միւս բարեկաշու դէպքերից, իրանց ընտրած տեղերի ճանապարհների հաղորդակցութեան յարմարութիւնը, որի չնորոյն նրանք իրանց բերքը շատ հեշտուովանք և շատ էծան քրէնով կարողանում էին վաճառահանել Ռուսաստանի խորքը և կամ այնտեղի վաճառականներին հրաւիրել իրանց մօտ էին բերքը մեծ օգտով վաճառել: Այդպիսով կարճ միջոցում ամեն միջոցներից զուրկ, քաղցած, ծարաւ յոյն վարպետը նշանաւոր գումարների տէր դարձաւ և ծխախոտի մշակումն Հիւսիսային Կովկասում—նաև Արևմտում, Բէսարաբիայում իր բարձր կուլտուրականութեան համեմատ համարեալ կատարելագոյն ապահովեց մշակողներին:

Այդ հանգամանքը չէր կարող չը շլացնել մեր երկրի: Անդրկովկասի—գիւղատնտեսներին, որ և միւսամասնակ սկսեցին վրաստանի—Խմբիւթում, Միլգրէիլայում, Նիկրիայում, ինչպէս և մեծ ծաւաւով Թեւաւի, Սընախի, Զաքաթաւի շրջաններում:

և Բորչալուի գաւառում այդ ցանքսով պարապել: Փորձեր եղան նաև միւս նահանգներում:

Երկրը բերքը արտադրեց պահանջածից աւելի լաւ, սակայն աշխատողի փորձական հմտութեան բացակայութեան պատճառով նա դեռ չը մնաց մի քանի պակասութիւններից, որոնք վերաբերում էին առաւելագոյն յարմար միջոցով քաղելուն, չորացնելուն, դարսելուն և կապելուն: Բացի դրանից, մեր կողմերի ճանապարհների անյարմարութիւնները և դժուարութիւնները խոչնդոտ եղան նրան մաքառել Հիւսիսային բերքի դէմ: Վրաստանի և Խմբիւթի սարերի լանջերից ծխախոտը փոքրիկ քանակութեամբ ձիւներով, երբեմն շաւկներով պէտք էր իջնել յարմարաւոր տեղեր և ապա ամեն տեսակ նեղութիւններով այնտեղից ճանապարհով ուր հարկն է: Եւ այդ, ի հարկէ, վաճառականին անձեռնու էր, ուստի և գիւղացիները իրանք սկսեցին ամեն բան յանձն առնել և բերքը բերել Թիֆլիս: Միւս տեղերի կենտրոնը ևս Թիֆլիսը դարձաւ, որ և կապելեան աշխատանքը «կոմիսիոներ պահեստատէրեր», որոնք մի յայտնի տեղ պահեստատէրի որոնելով և նախ 65 ռ. իսկ ապա 110 ռ. տարեկան արժեքով «պատէնտով» ապահովվելով *) իրանց մօտ էին ընդունում գիւղացու այդ բերքը վաճառելու: Տեղացի և Ռուսաստանից երբեմնակի աջակող ծխախոտավաճառողները դիմում են այդ պահեստները, որտեղ և դնում իրանց հարկաւոր քանակութիւն ծխախոտը: Կոմիսիոներ պահեստատէրը իրան կատարեալ իրաւունք է համարում անձնախնայի վաճառել անօգնական գիւղացու ձեռքի և քրտնիքը արդիւնք իրան յայտնի գնով, իսկ տեղից հաշիւ տալ այնպէս, որպէս ինքնը թոյլա-

տրում է, պէտք դուրս գալով նորից իր վարձատրութիւնը և պահեստի քրէն, և այլն:

Այդ պատճառով կոմիսիոներ պահեստատէրերը շուտով տանական և հարկուր հաղորդելու տէր դարձան, իսկ ինքն աշխատող ծխախոտացանը իր աշխատանքի վարձ ստացաւ միայն այնքան, որքան նրան վճարում է հողի միւս բերքը, համեմատաբար շատ քիչ աշխատանքով: Պատահական գիւղական արխախոտ արգիւնաբերող կրիտասարդները, որոնք չընկնվեցան Թիֆլիսի կոմիսիոներ պահեստատէրերի առաջ, դժուարութիւններին յաղթելով ուղղակի յարաբերութիւն սկսեցին Ռուսաստանի հետ, և չանվեցան, դրանից խրախուսված վերջիններս ևս մի մի աղբյուրներ դարձան խեղճ գիւղացու աշխատանքի նիւթը ծծելու և միակ չոր կմալը նրան թողնելու:

Այդ հանգամանքների շնորհով ծխախոտի մշակութիւնը մեր կողմերում ոչ այնքան զարգացաւ (յատկութեան և տեսակի կողմից) և ոչ էլ ցանագի համար նիւթական այն բարեբար աղբյուրութիւնն ունեցաւ, ինչպէս եղաւ Հիւսիսային Կովկասում գաղթական յոյների վերաբերութեամբ:

Մանաւանդ վերջին 86—87—88 թվերի ստոր յատկութեամբ առատ հունձը և առեղորի ճնաւած մեծ հարուստ տուեցին մեր ծխախոտացան գիւղացիներին, իսկ ընդհանրապէս, տղուկ-պահեստատէրերի փորձը ուղեցրին: Խեղճ գիւղացին, մի քանի չափ աւելի աշխատելու յուսով հացահատիկ ցանել է այնքան, որքան կը բաւականաւոր իր տարեկան պաշարը լրացնելու, իսկ մնացած բոլոր միջոցները, աշխատանքն ու ժամանակը գործադրել էր ծխախոտի վրա: Այժմ, լաւ թէ վատ, բերքը պատրաստ է, հարկաւոր է ծախել, փող ձեռք բերել ծխախոտի անհրաժեշտ պարագաների համար: Արած պարքը և տան միւս անհրաժեշտ պէտքերը լրացնելու համար: Սակայն գիւղում աւելող չը կայ, և անհա նա բե-

*) Թիֆլիսում ծխախոտի պահեստ ունենալու համար բացի գիւղական վկայականից, հարկաւոր է և մաքսային վկայական, որին ընդհանրապէս «պատենտ» են կոչում:

ՆԱԽԱԳԻՆ, 5 օգոստոսի: Պ. Պօլոզցիկի տան մօտ նոր կառուցված և գեղեցիկ դարձրված պլատֆորմայի մօտ կեսօրից յետոյ 6 ժամին ըսկանցին հաւաքվել այստեղ գտնաւ ըտրը ղինուրական և քաղաքացիական պաշտօնականները և բարձր հասարակութեան պատկանող տիկիները. և կան քաղաքացիները և վարչութեան անդամները մօտ 7 ժամին եկաւ Մեծ Խիսան Սերգէյ Ալեքսանդրովիչ, իսկ 7 ժամին և 7 րոպէին պլատֆորմայի մօտ կանգնեց Արքայական դնաքը, որի վազոնից բարեհաճեցին դուրս գալ Թագաւոր կայսրը, Թագուհի կայսրուհին, Մեծ Խիսանուհի կանգնաւ Ալեքսանդրովիչի, Մարիա Պաւլովնա և Ելիսաւետ Գեորգիւզովնա Մեծ Խիսանուհիները, Մեծ Խիսաններ Նիկոլայ Նիկոլաւիչ Աւագը, Միխայիլ Նիկոլաւիչ և Ալեքսանդր Միխայիլովիչ, Հէստին մեծ դուքսը հէստինեան թագաւորանոյի հետ միասին, Մէլիքներդ-Շէլերինեան դուքսը: Քաղաքացիները և աշա փողը գիլիկան և Շտիլիցի գործարանի բանուորները աղ ու հաց առաջարկեցին Թագաւոր կայսրին, իսկ քաղաքացիները առաջարկեցին Ներկայացրեց Թագուհին կայսրուհուն չքեղ փունջ: Նոյա Մեծութիւնները ողորմաճար բարձրադասքին Ներկայ եղողներէից շատերն իրանց խօսակցութեամբ: Ժողովուրդը ոգևորութեամբ ողջունում էր Թագաւոր կայսրին և Թագուհի կայսրուհուն, հէնց որ Նոյա Մեծութիւնները երևացին սանդուղտների վրա: Նոյա Մեծութիւնները, Մեծ Խիսանուհի կանգնաւ Ալեքսանդրովիչի հետ կառքով բարեհաճեցին դնալ Պօլոզցիկի տանը: գեղեցիկ դարձրված փողոցով: փողոցի երկու կողմից լավում էր անկերպանայի «ուրա»:

ԲԵՎԵՆ, 5 օգոստոսի: Այստեղ հանաւ «Память Азова» նաւը, որի վրա էր Մեծ Խիսան Ալեքսէ Ալեքսանդրովիչ, այստեղ ժամանեցին գերմանական զինապանը և Վիլհէլմ կայսրի վիրորդեան զնդի մի վաշա ղինուրները դրօշակով և երաժշտութեամբ:

Կ. ՊՈԼԻՍ, 5 օգոստոսի: Սուլիման առաջարկեց միմիտրներին, պետական խորհրդի հայ ան-

դամներին և Կ. Պօլոզցիկի տան մօտ նոր կառուցված և գեղեցիկ դարձրված պլատֆորմայի մօտ կեսօրից յետոյ 6 ժամին ըսկանցին հաւաքվել այստեղ գտնաւ ըտրը ղինուրական և քաղաքացիական պաշտօնականները և բարձր հասարակութեան պատկանող տիկիները. և կան քաղաքացիները և վարչութեան անդամները մօտ 7 ժամին եկաւ Մեծ Խիսան Սերգէյ Ալեքսանդրովիչ, իսկ 7 ժամին և 7 րոպէին պլատֆորմայի մօտ կանգնեց Արքայական դնաքը, որի վազոնից բարեհաճեցին դուրս գալ Թագաւոր կայսրը, Թագուհի կայսրուհին, Մեծ Խիսանուհի կանգնաւ Ալեքսանդրովիչի, Մարիա Պաւլովնա և Ելիսաւետ Գեորգիւզովնա Մեծ Խիսանուհիները, Մեծ Խիսաններ Նիկոլայ Նիկոլաւիչ Աւագը, Միխայիլ Նիկոլաւիչ և Ալեքսանդր Միխայիլովիչ, Հէստին մեծ դուքսը հէստինեան թագաւորանոյի հետ միասին, Մէլիքներդ-Շէլերինեան դուքսը: Քաղաքացիները և աշա փողը գիլիկան և Շտիլիցի գործարանի բանուորները աղ ու հաց առաջարկեցին Թագաւոր կայսրին, իսկ քաղաքացիները առաջարկեցին Ներկայացրեց Թագուհին կայսրուհուն չքեղ փունջ: Նոյա Մեծութիւնները ողորմաճար բարձրադասքին Ներկայ եղողներէից շատերն իրանց խօսակցութեամբ: Ժողովուրդը ոգևորութեամբ ողջունում էր Թագաւոր կայսրին և Թագուհի կայսրուհուն, հէնց որ Նոյա Մեծութիւնները երևացին սանդուղտների վրա: Նոյա Մեծութիւնները, Մեծ Խիսանուհի կանգնաւ Ալեքսանդրովիչի հետ կառքով բարեհաճեցին դնալ Պօլոզցիկի տանը: գեղեցիկ դարձրված փողոցով: փողոցի երկու կողմից լավում էր անկերպանայի «ուրա»:

ԲԵՎԵՆ, 5 օգոստոսի: Այստեղ հանաւ «Память Азова» նաւը, որի վրա էր Մեծ Խիսան Ալեքսէ Ալեքսանդրովիչ, այստեղ ժամանեցին գերմանական զինապանը և Վիլհէլմ կայսրի վիրորդեան զնդի մի վաշա ղինուրները դրօշակով և երաժշտութեամբ:

Կ. ՊՈԼԻՍ, 5 օգոստոսի: Սուլիման առաջարկեց միմիտրներին, պետական խորհրդի հայ ան-

BATEAUX A VAPEUR FRANCAIS N. PAQUET ET COM.
ԳԻՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՆԱԽԱԳԻՆԱՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ն. ՊԱԿԵ ԵՒ ԸՆԿ.
Հողեւանների կանոնաւոր և ուղղակի երթևեկութիւն ՄԱՐՍԷԼԻՑ ԳԵՅԻ ԲԱԹՈՒՄ, չորեքշաբթի օրերը, երկուշաբթի մի անգամ, հինգշաբթի 4/16 ապրիլից սկսած
ԵՒ ՓՈԽԱԳԱՐՁ
Բաթումից Մարսէլ, մանկուկ Տրապիզոն, Սամսոն, և Կ. Պոլիս, հինգշաբթի օրերը, երկուշաբթի մի անգամ, հինգշաբթի 26 ապրիլից (մայիսի 8-ից) սկսած:
ԲԱԹՈՒՄԻՑ ՀՈԳԵՆԱԿԵՐԸ ԴՈՒՐՍ ԵՆ ԳԱԼԻՍ
Հինգշաբթի, 16/28 օգոստոսի, շոգեւան ԱՆԱՏՈԼԻԱ նաւապետ ԳԱՐԻԳ.
— 30 օգոստոսի (11 սեպտեմբերի) — ՍԻՐԿԱՍԻ — ԲՕՇԵԼ
— 13/25 սեպտեմբերի — ՍԻՆԳԵԼԻԱ — ԺԻԲՈՒԷՆ
— 27 սեպտեմբերի (9 հոկտեմբերի) — ԱՆԱՏՈԼԻԱ — ԳԱՐԻԳ.
Տեղեկութիւնների համար ծանապարհորդների և բեռների մասին թող բարեհաճեն ղիմել ընկերութեան ագէնտներին. ԲԱԹՈՒՄԻՍՏ պ. Գարանիօնին, Նաբերէժնայա, իսկ ԹԻՖԼԻՍԻՍՏ պ. Վիկտոր ԳԱՐՆՈՒՆ, Միջին-փողոցում, նախկին գեներալ Տեր-Ասատուրովի տանը:
1—10 (Ե. և Զ.)
Ե. կարգի մի ՈՒՍՈՒՑԻՉ ցանկանում է հայոց ծխական-եկեղեցական դպրոցներում պաշտօն ունենալ: Կը պարապի ուսաց լեզուից: Հասցէն. Тифлисъ, Абасъ-Абатская площадь, № 9, домъ Мириманова, А. Тиграианъ.
2—3

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ
Ե Ր Կ Ո Ւ Ս Ե Ռ Ի Ա Ն Չ Ա Ն Ց Հ Ա Մ Ա Ր
ԻՆՆԵՐՈՐԻ ՏԱՐԻ
Առևտրական կուրսերի նպատակն է՝ մասնագիտական առևտրական կրթութիւն տալ երկու սեռի անձանց և պատրաստել գործնական ծանապարհով հմուտ հաշուապահներ: Առարողները ստանում են առ անհատական:
Աւանդելի առարկայք սորա են՝ 1) Առևտրական հետեւութիւն, 2) Առևտրական թուաբանութիւն, 3) Հաշուապահութիւն (պարզ, կրկնակի և բանկային), 4) Թուաբանութիւն համընդհանուր վրա, 5) Առևտրական թղթակցութիւն, 6) Առևտրական և մուրհակի կանոնադրութիւն և 7) գեղագրութիւն:
Ուսումը սկսվելու է սեպտեմբերի 15-ից, ընդունելութիւնները սեպտեմբերի 1-ից, ամենայն օր, երեկոյեան 4-ից մինչև 8 ժամը, կուրսեր հիմնողի բնակարանում, Սոյալակում, Աղէքսանդր ֆրիդմանի տանը, № 9 Սերգիէվսկայա և Նազարնայա փողոցների անկիւնում: ղեկատան ղիմաց: Շրագիրը ու կանոնները կարելի է ստանալ ԶԻՒԱՊԵՍ եղբ. Ծովանօյների բանկային գրասենեակում և կուրսեր հիմնողի բնակարանում: Ոտարադադարացի ղիմում են կուրսերի հիմնողին.— въ Тифлисъ, С. П. Мануэляну.
4—12 (Ե. Շ.)

Յ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ն Ե Ր
ՌՈՒՍԱՑ ԿՕՄԻԿԱԿԱՆ ՕՊԵՐԱՅԻ ԹԱՏՐՈՆ
ՆԱԽԱԳԻՆ ՍԵՄԵՆ ԼԱՅԻՆ
Երեքշաբթի, օգոստոսի 7-ին, օր. Վարդուհի, մասնակցութեամբ տ. Շամիրամի, պ. պ. Միքայէլանի, Մուրադեանի, Պարոն-Սարգսեանի, Կարինեանի և ուրիշների, կը ներկայացնէ՝ «ԼՈՅՍ Ե ԽԱՒԱՐ», կօմ. 4 արարուածով, թարգմ. ուսուցչէնից: Սկիզբն է 9 ժամին: Տեղերի գինն է՝ ժանադրած է:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԼԻ
Ժողովրդական ընթերցանութեան համար
ԱՐՆԱԳԻՆ
Լէօի:
Գինը 7 կօպէկ:
Վաճառվում է գրաւաճառանոցներում:

Լայս տեսաւ
Ժողովրդական ընթերցանութեան համար
ԼԱԼՕ
Վ. փափագների,
Գինը 5 կօպէկ:

Լայս տեսաւ
Ժողովրդական ընթերցանութեան համար
ԽՈՒՆԵՐՍ
ԵՒ ՆՐԱ ԱՌԱՋԻ ԱՌՆԵՆՈՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐ
ԲԺ. ՏԵՐ-ԳՐԻԳՈՐԵԱՆԻ (ԹԻՖԼԻՍԵՐԻ)
Գինը 5 կօպէկ:

Լայս տեսաւ
Ժողովրդական ընթերցանութեան համար
ԱՅՆՏԵՂ ԵՒ ԱՅՍՏԵՂ
Գրիգոր Արծրունու
Գինը 10 կօպ:

Լայս տեսաւ
Վաճառվում է Թիֆլիսի գրաւաճառանոցներում
ՄՏԻՐԻ ՄՇԱԿԸ
Խ. Մալուխանի
Գինը 50 կօպ:

ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ ՀԱՅՈՑ ՀՈԳԵՆՈՐ ԴՊՐՈՑՈՒՄ
Նորեկ աշակերտների ընդունելութիւնը ըսկսվելու է օգոստոս ամսի 16-ին, իսկ քննութիւնները և վերաքննութիւնները 20-ից 1 սեպտ: Մանրամասն տեղեկութիւնները, թէ որ առարկայից, որ օրը կը լինի քննութիւն կամ վերաքննութիւն կարելի է իմանալ դպրոցում:
Ի տեղի տեսի՝ Ա. Մանրինեան
1—3

Գ. ԿԱՐԳԻ ՄԻ ՈՒՍՈՒՑԻՉ ԵՄԵՆ ԵՒ ԱՌՆԱԳԻՆ
Նաւաւորները մեր դպրոցներում հաշիւէն, թուաբանութիւն և բնագիտութիւն, իսկ ցանկացող դպրոցներում կարող է և կազմարարութիւն սովորեցնել առանձնապէս: Հասցէն՝ Գոլ. проспекты, переулочку Е. Теръ-Хачатурянцъ, ուր կարելի է և պայմանաւորվել:
Մարմնի մասերը, մանաւանդ ոտների մասները փոխելուց պահանջող փոշի
ԳԱԼՍԱՆԻՆ
Ժախվում է ղեկատաներում և ղրօգիտաների մօտ Եւրօպայի նշանաւոր քաղաքներում և կայսրութեան ըտրը քաղաքներում: ԳԼԽԱՆՈՐ ՊԱՆԵՍ Դանվում է ՎԱՐՇԱՎԱՅՈՒՄ, հնարողի, ղեկատան տիրոջ, ֆարմացիայի մաշկաւոր Վ. ԿԱՐՊԵՆՍԿԻՍԻ մօտ, էլեկտրալայա փողոց, № 39. Գարանիսի մեծ արկղը արժէ Վարշավայում 50 կ., փողը 30 կօպ:
ՊԵՏԻ Ե ԶԳՈՒՇԱՆԱԿ ԿԵԼԻՍՈՒՄՆԵՐԻՑ
Ե պահանջել, որ իւրաքանչիւր արկղը կրէր փոշու գործածութեան քաղաքութիւնը և ֆարկից ցուցանանքի մեղաքները:
6—10 (Ե)

ВЫСОЧАЙШЕ
ТОВАРИ-
МЕХАНИЧЕСКАГО И ЧУ-
УТВЕРЖДЕННОЕ
ЩЕСТВО
ГУННО-ЛИТЕЙНОГО ЗАВОДА
БЕЛИНО-ФЕНДЕРИХЪ
ВЪ ОДЕССѢ.
Складъ и производство сельско-хозяйственныхъ и заводскихъ машинъ и орудій, какъ-то:
Постоянныхъ паровыхъ машинъ и котловъ разныхъ системъ и силъ, Мукомольныхъ мельницъ и всякаго рода принадлежностей къ нимъ. Церетовскъ, вальцовыхъ поставовъ крупосѣкъ, буратовъ и всякихъ другихъ мельничныхъ машинъ системы Г. Даверио. Лѣсопильныхъ станковъ съ пилами. Конныхъ молотилокъ, и приводовъ, вѣялокъ, соломорѣзокъ, кукурузныхъ молотилокъ—ручныхъ, конныхъ и паровыхъ Прессовъ для винограда и сѣна. Маслобоекъ, брандспойтовъ и пасовъ. Конныхъ граблей «Голливортъ».
Производство котельныхъ работъ и отливка изъ чугуна и мѣди.
Выполненіе всякаго рода заказовъ для паровыхъ вальцовыхъ мельницъ, винокуренныхъ, пивоваренныхъ, сахарныхъ и другихъ заводовъ, вагоны для конножелезныхъ дорогъ.
Складъ локомотивовъ, паровыхъ молотилокъ, конныхъ молотилокъ со штифтовыми барабанами и конныхъ приводовъ известной фирмы Клейтонъ и Шутлівортъ въ Линкольнѣ, и Вѣнѣ.
Главный складъ жатвенныхъ машинъ и косилокъ «Желѣзная рама» и «Континенталь» Джонстона.
Единственный складъ вальцовыхъ станковъ Г. ДАВЕРІО въ Цюрихѣ.
Заводъ имѣетъ свой собственный эллингъ для постройки пассажирскихъ и буксирныхъ пароходовъ, паровыхъ катеровъ, баржъ и проч. и принимаетъ заказы на поднятіе на эллингъ судовъ для исправленія или окраски подводныхъ частей и ихъ корпусовъ.
Агентъ въ Ростовѣ нД. Г. Я. Золотухинъ, Николаевскій пер. д. Арт. Яблокова, противъ Реальнаго училища кв. № 8.
23—100 (Ե. Շ.)